

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

מצוות שאינן במקומן בנאום המצוות (שיעור מס' 169)

ברוך קהת (baruhke@gmail.com)

נאום המצוות כפירוט והרחבה של עשרת הדברות

<u>נאום המצוות</u>	<u>עשרת הדברות</u>
א. יסודי התורה (ו'-י"א)	שלשה דברות ראשונים
ב. יחוד מקום עבודת ה' ודרך עבודתו (י"ב) עונשי עובדי עבודה זרה והמסיתים לה (י"ג) חוקי קדושה לעם הנבחר (י"ד)	
שביעית, שילוח עבדים בשנה השביעית, ומועדים (ט"ו – ט"ז, יז)	שבת
מנהיגי ישראל – שופט, מלך, כהן ונביא (ט"ז, יח – י"ח)	כבוד אב ואם
רוצח בשוגג ובמזיד, פרשיות המלחמה (י"ט-כ"א, יד)	לא תרצח
דיני משפחה (כ"א, י – כ"ד, ו)	לא תנאף
דיני ממונות (כ"ד, י-כב)	לא תגנוב
המשפט (כ"ה)	לא תענה

א. פרשת עגלה ערופה

1. בפרשת רוצח

2. בפרשת עגלה ערופה

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

ימים י"ח ה' (כ"א, א-ט).

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

ב. פרשת עונש עובדי עבודה זרה

1. בפרשת המסיתים לעבודה זרה

פי יקום בקרבה נביא או חלם חלום ונתן אליה אות או מופת... והנביא שהוא או חלם החלום ההוא יומת פי דבר סרה על ה' א-
להיכם המוציא אתכם מארץ מצרים... ובערת הרע מקרבה: ס
פי יסיתה אחיה בן אמה... בסתר לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעתם אתה ונאבתיה... פי הרג תהרגנו ידה תהיה
בו בראשונה להמיתו ויד פל העם באחרונה: וסקלתו באבנים ומת פי בקש להדיחה מעל ה' א-להיה המוציא את מארץ מצרים
מבית עבדים: וכל ישראל ישמעו ויראו ואל יוספו לעשות פדבר הרע הזה בקרבה: ס
פי תשמע באחת עריה אשר ה' א-להיה נתן לה לשבת שם לאמר: יצאו אנשים בני בליעל מקרבה וידיחו את ישבי עירם לאמר
נלכה ונעבדה אלהים אחרים אשר לא ידעתם: ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשמה התועבה הזאת
בקרבה: הנה מפה את ישבי העיר ההוא לפי חרב... (י"ג, ב-יט).

2. בפרשת עונש עובדי עבודה זרה

פי ימצא בקרבה באחד שעריה אשר ה' א-להיה נתן לה איש או אשה אשר יעשה את הרע בעיני ה' א-להיה לעבר בריתו:
וילך ויעבד אלהים אחרים... והגד לה ושמעת ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשמה התועבה הזאת בישראל: והוצאת
את האיש ההוא או את האשה ההוא... וסקלתם באבנים ומתו: על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת לא יומת על פי עד
אחד: יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויד פל העם באחרונה ובערת הרע מקרבה (י"ז, ב-ז).

3. באיסור עבודת ה' בדרכי עבודה זרה

לא תעשה כן לה' א-להיה פי כל תועבת ה' אשר שנא עשו לאלהיהם פי גם את בנייהם ואת בנותיהם ישקפו באש לאלהיהם: את
פל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא תקפו עליו ולא תגרע ממנו (י"ב, ב, א - י"ג, א).

4. באיסור אשרה, מצבה ובעל מום

לא תטע לה אשרה פל עץ אצל מזבח ה' א-להיה אשר תעשה לה: ס ולא תקים לה מצבה אשר שנא ה' א-להיה: ס לא תזבח
לה' א-להיה שור ושה אשר יהיה בו מום פל דבר רע פי תועבת ה' א-להיה הוא (ט"ז, כא - י"ז, א)

5. צירוף מערכות האיסורים

שפטים ושטרות תתן לה בכל שעריה אשר ה' א-להיה נתן לה לשבטיה ושפטו את העם משפט צדק: לא תטה משפט לא תכיר
פנים ולא תקח שחד פי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים: צדק צדק תרדף למען תחיה ויגדל את הארץ אשר ה' א-
להיה נתן לה:

לא תטע לה אשרה פל עץ אצל מזבח ה' א-להיה אשר תעשה לה: ס ולא תקים לה מצבה אשר שנא ה' א-להיה: ס לא תזבח
לה' א-להיה שור ושה אשר יהיה בו מום פל דבר רע פי תועבת ה' א-להיה הוא (ט"ז, יח - י"ז, א).

6. דברים רבה (ליברמן) פרשת שופטים

שופטים ושטרות - א"ר אחא בא וראה: שש מעלות היו לכסאו של שלמה, שנא' שש
מעלות לכסא, ובפרשה הזו כתובים ששה דברים לא תעשה, ואלו הן, לא תטה משפט,
לא תכיר פנים, ולא תקח שוחד, ולא תטע לך אשרה, ולא תקים לך מצבה, לא תזבח

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

לה' א-להיך, הרי ששה, והיה הכרוז עומד לפני כסאו של שלמה, כיון שהיה עולה במעלה הראשונה היה הכרוז אומ' לא תטה משפט, מעלה השנייה היה הכרוז אומ' לא תכיר פנים, ג' היה הכרוז אומ' לא תקח שוחד, ד' היה הכרוז אומ' לא תטע לך אשרה, ה' היה הכרוז אומ' לא תקים לך מצבה, ו' היה אומ' לא תזבח לה' א-להיך שורושה.

7. בבלי סנהדרין זע"ב

אמר ריש לקיש: כל המעמיד דיין שאינו הגון - כאילו נוטע אשירה בישראל, שנאמר: 'שפטים ושטרים תתן לך' וסמך ליה 'לא תטע לך אשרה כל עץ'. אמר רב אשי: ובמקום שיש תלמידי חכמים - כאילו נטעו אצל מזבח, שנאמר: 'אצל מזבח ה' א-להיך'.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

ג. פרשת עד זומם

1. בדין המלקות

פי **יהיה ריב בין אנשים** ונגשו אל **המשפט** ו**שפטום** והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע: והיה אם בן הכות הרשע והפילו **השפט** והקהו לפניו כדי רשעתו במספר (כ"ה, א-ב).

2. בפרשת עד זומם

פי יקום עד חמס באיש לענות בו סרה: ועמדו **שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'** לפני הפהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם: ודרשו **השפטים** היטב והנה עד שקר העד שקר ענה באחיו: ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ובערת הרע מקרבך (י"ט, טז-יז).

3. בפרשת רוצח

שלוש ערים מבדיל לה בתוך ארצה אשר ה' א-להיה נתן לה לרשתה... **ואם ירחיב ה' א-להיה את גבולך** כאשר נשבע לאבתיה **ונתן לה את כל הארץ אשר דבר לתת לאבתיה:** פי תשמר את כל המצנה הזאת לעשתה אשר אנכי מצנה היום לאהבה את ה' א-להיה וללקח בדרךיו כל הימים ונספת לה עוד שלש ערים על השלש האלה: ולא ישפך דם נקי בקרב ארצה אשר ה' א-להיה נתן לה **נחלה** והיה עליה דמים (י"ט, ב-י).

4. באיסור הסגת גבול

לא תסיג **גבול רעה** אשר גבולו ראשנים **בנחלתה אשר תנחל בארץ אשר ה' א-להיה נתן לה לרשתה** (שם, יד).

ד. פרשת יבום ודין בושת

1. בפרשת מוציא שם רע

פי יקח איש אישה ובא אליה ושנאה... ולקח אבי הנער ואמה והוציאו את בתולי הנער **אל זקני העיר השערה:** ואמר אבי הנער **אל הזקנים** את בתי נמתי לאיש הנה לאשה וישנאה... ולקחו **זקני העיר** והוא את האיש ויסרו אתו (כ"ב, יג-יט).

2. בפרשת ייבום וחליצה

ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה **אל הזקנים ואמרה** מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי: וקראו לו **זקני עירו ודברו אליו** ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה (כ"ה, ה-י).

3. מלקות, חליצה ובושת

והיה אם בן הכות הרשע והפילו השפט והקהו לפניו כדי רשעתו במספר: אך בעים יבנו לא יסיר פן יסיר להפתו על אלה מכה רבה ונקלה **אחיה לעיניו:** ס פי ישבו **אחים יחדו** ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה **אשת המת** החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה... ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה **אל הזקנים ואמרה** מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי: וקראו לו **זקני עירו ודברו אליו** ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה: **ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים** וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו... ס פי יבנו אנשים **יחדו איש ואחיו** וקרבה **אשת האחד** להציל את אישה מיד מכהו **ושלחה ידה והחזיקה במבשיו:** וקצתה את פפה לא תחוס עינה (כ"ה, א-יב).

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

ה. מקרא ביכורים ויודוי מעשרות

1. בפרשת המעשר

מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההוא והנחת בשעריך: ובא הלוי פי אין לו חלק ונחלה עמך והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך ואכלו ושבעו למען יברכה ה' א-להיך בכל מעשה ידך אשר תעשה (י"ד, כח-כט).

2. בפרשת ויודוי מעשרות

פי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונמתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו (כ"ו, יב).

3. בפרשת המעשר

ונמתה בפסח וצרת הפסח בידך והלכת אל המקום אשר יבחר ה' א-להיך בו: ונמתה הפסח בכל אשר תאונה נפשך בפקר ובצאן ובין ובשכר ובכל אשר תשאלה נפשך ואכלת שם לפני ה' א-להיך ושמתה אתה וביתך: והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו פי אין לו חלק ונחלה עמך (י"ד, כה-כז).

4. בפרשת הביכורים

והלכת אל המקום אשר יבחר ה' א-להיך לשכן שמו שם... ושמתה בכל הטוב אשר נתן לך ה' א-להיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך (כ"ו, א-יא).

5. בחתימת נאום המצוות

היום הנה ה' א-להיך מצוה לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך: את ה' האמת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרךיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו: וזה האמירך היום להיות לו לעם סגלה פאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו: וילתה עליו על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתך עם קדש לה' א-להיך פאשר דבר (כ"ו, טז-יט).

6. בוידוי מעשרות

ואמרת לפני ה' א-להיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאלמנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שקחתי: לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת שמעתי בקול ה' א-להי עשיתי ככל אשר צויתני (כ"ו, יג-יד).